

Múte Bourup Egede tale ved åbningen af Inatsisartuts efterårssamling

Taler
Múte Bourup Egede
Formand for Naalakkersuisut

Dato
24. september 2021

Sted
Inatsisartut, Nuuk, Grønland

1 Ataqqinartoq Inatsisartut Siulittaasuut, Ataqqinartut Inatsisartunut ilaasortat, minnerunngitsumillu nunatsinni innuttaaqatikka.

5 Aallarniutigalugu Inatsisartut Siulittaasuata tikilluaqqusilluni oqaassiinut qujanaq.

10 Takorlooruk aanaap aataallu ukiorpassuarni nunatsinni suleqataareersimallutik ernutannguartik tasiorlugu, qiimallutik aneersuartut.

Inuunerminni aqqlusaagaqarsimaqalutik, asanninnermik piffissamillu pigisaminnik tamanik, ernuttaminnut inuunermini aallarteruttortumut tunniussaqartut.

15

Kinguaariit tulliinut naleqartitaminnik, siuliminnit kingornussaminnik ingerlatitseqqiisut. Inuuneq sulilluareersimallutik eqqissillutik atoraat. Ilaqutaasalu tulaavigilluaraat.

20

Asanninneq. Misilittagaq. Sulilluarsimaneq. Nunamut annertuumik tunniussaqarsimaneq, inuunerminni imartuumi aqqlusaareersimallugu. Sulilu ingerlateqqikkumallugu.

25

Tassa inuiattut qujaniarfissagut. Ullumi. Pereersut siunissarlu aamma ilanngullugit.

Nunatsinnimi pisuussutit pingaarnersaraat: Meerartavut. Utoqqartavut. Nunatsinni innuttaasut tamarluinnaasa.

Taakku atugarissaarpata, nunarput ingerlalluarnissaminut tunngavigissaarnerulissaq. Siunissamut, periarfissanik ulikkaartumut, ikaarsaalernitsinni tamanna avaqqussinnaanngilarput.

35 Siunissamut naligiiffiunerusumut, naapertuilluarnerusumut mingutsitsiffiunnginnerusumullu. Piffissamut nutaamut, nunatta siunissaanut ingerlaarnissatsinni – inui puigussanngilavut, qitiutissavagut.

40 Ukioq kingulleq tamatta nalunngisatsitut nualluussuarmik Nunarsuaq tamakkerlugu siaruaattumik eqqugaavugut.

Nualluussuup COVID-19-ip inuuneq nalunngisaraluarput allanngortilluinnarpaa. Inuaqatigiittut ingerlaasitsinnut allannguigaluartoq ataatsimoorluta iliuuseqaqatigiinnitta takutippaa nualluussuup 45 kingunerluutissaralui annertuut pinngitsoorneqarsinnaasimasut.

Tassani ataatsimoorneq qitiulluinnarsimavoq, maannamullu suli qitiulluinnarluni.

50 Innuttaasut akisussaaffimmik annertuumik tiguseqataasimapput, mianersornikkut minnerunngitsumillu annertusiartuinnartumik akiuussusertinnissamut akuersaarnermikkut.

Aallaqqaataaniilli partii siuttui tuaalluussuarmut akiuiniarluni 55 iliuuserineqartunut pisariaqarluinnartunullu tunuliaqtaajuarsimapput, sulilu tunuliaqtaallutik. Taamatut naapeqatigiissinnaaneq ataatsimoorlunilu siunnerfeqaqatigiinnerup qanoq nukittutiginera ersarilluinnarpoq. Pisariaqarpormi.

60 ----

Naalakkersuisuniit siunniupparput ataatsimoorneq, naaperiaasinnaaneq aammalu aaqqiissutissanik ujartueqatigiinneq sulinitssinni qitiussasoq.

65 Naalakkersuisooqatigiinnermut isumaqatigiissutitta qiterivaa, innuttaasut nunatta siunissaanut peqataalluarsinnaanissaat. Tassanilu qitiulluinnarpoq uagut qinikkatut ataatsimoorluta siunnerfeqaqatigtarnitsigut, innuttaasut

peqatigalugit naligiinnerusumik toqqissisimanartumillu
70 ineriartortitsisinnaanissarput.

Nunatsinni sulismalluni utoqqalinerup nuannersuunissa kissaatigaara,
qularinngilaralu aamma tamassi taama isumaqartusi. Aanaami aataalu
sulilluareersimasut, inuaqatigiittut qujaniarfissaraavut.

75 Ivertinneqarnitsinnit aningaasanut inatsisissamut siunnersuut
suliarisimavarput, aningaasamut inatsisissami Naalakkersuisut utoqqaat pillugit
suliniutissatut ukiup tullissaanut aningaasat 15 mio. koruunit ukiullu
missingersuusiorfiusut tulliinut, aningaasat 30 mio. koruunit

80 immikkoortitassatut siunnersuutigaarput. Neriullaatigalugu aamma
kissaatigalugu Inatsisartuni partiit siammassisumik utoqqartavut pillugit
isumaqatigiissuteqarsinnaassasut. Aningaasammi qulaani pineqartut aanaap
aataallu kaasarfimmioqarnerulerlutik atugarissaarnerulersinnaanerannut
periarfissiippuit.

85 Utoqqartatta atugarisaasa pitsanngorsarnissaat ataatsimoorluta peqatigiillatalu
suliarissagipput qularutiginngilara. Naalakkersuisuniillu siammassisumik
paaseqatigiiffiusumillu oqaloqatigiinnissatsinnut qilanaarpugut.

90 Naalakkersuisuni tassungaannaq unikkusunngilagut. Nalaakersuisuniit
pingaartipparput utoqqartatta atugaat ukiuni aggersuni politikkikkut
ukkatarineqassasut.

95 Utoqqaat atugaat pitsaanerulersikkumallugit akissaataasa qaffannissaanik
siunertaqarneq uniffigiinnarnagu, periusissorneq aallarterutterpoq.

Utoqqaallu illersuisuata namminiussuseqarnerulluni sulinissaanut
atingaasaleeqqinnissamut aamma siunnersuuteqarluta.

100 ----

Suliassavut pisariaqartut nunatsinni naligiinnerusumik inuunissamut,
naapertuilluarnerusumillu atugaqarnissamut, oqartussaaqataanerup
innuttaasunit malugineqarnerunissaanut, inuussutissarsiutitigut
105 ineriartornissamut siuariartornissamuttaaq tunngassuteqarput.

Naalakkersuisut aaqqiissusseqqinnerit inuit atugaanut nukittorsaataasussat qiningaaffimmi matumani aallartissavaat.

110

Pingaartipparput innuttaasut, innuttaasut sinnisaat Inatsisartuni minnerunngitsumillu kommuunit peqatigalugit suleqatigiinnissatsinni paaseqatigiiffiusumik amerlanerpaallu ataatsimoorfigisinnaasaannik aallaavilimmik suliassat allannguinerillu annertuut aallartinneqartarnissaat.

115

Naalakkersuisuni tamanna Inatsisartut Inatsisissaattut siunnersuummi aallarnisalaalerpagut ukiunilu tulliuttuni tamanna annertunerusumik sammineqartalissalluni.

120

Suleqatigiinnitsinni qitiulluinnassaaq meeqqat inuusuttullu ilinniarnissaat. Ilinniarneq nunatta siunissami ineriartornissaanut qitiulluinnarpoq tassanilu ammasumik eqqartorlugulu suleqatigiissutigisariaqarparput qanoq ililluta amerlanerusut ilinnialernissaannut aqqutissiuussisinnaanerluta.

125

Tassani Inatsisartut, kommuunit susassaqartullu allat suleqatigeqqissaarnissaannut Naalakkersuisuniit qilanaarpugut. Aamma takorloorparput oqaloqatigiissutissatsialasoq, ilinniartitaanerup nunatsinni inuussutissarsiornikkut tunngavigisavut inerisarumasavullu aallaavigalugit ineriartorteqqinnissaat. Tamatta siuariartuutissatsinnik.

130

Aningaasanut inatsimmi tassaavoq nunatta ulluinnarni siunissamilu ingerlanneqarneranut siunnerfiliisoq tassaavortaaq meeqqatta, angajoqqaqatitta, aanaakkut aataakkullu inuunerannut sunniutilik.

135

Meeqqat - Kommuuninik suleqateqarneq

Meeqqat atugaannut tunngasut tikitsinnagit pissusissamisoorpoq ilisimatitsissutigissallugu Inatsisartut Siulittaasoqarfiannut Meeqqanut,

140

Inuuusuttunut Ilaqtariinnullu Naalakkersuisussamik akuersinissaq ataatsimiinissatta tulliani oqaluuserisassangortinnissaa ullumikkut qinnutigigakku.

Meerartagut nunatsinni aanaakkunnit aataakkunnillu pakkutaarneqarlutik nukinnik ilisimasanillu tuniorarneqarsinnaajuartariaqarput.

145

Peroriartorneq toqqisisimasoq inuiaqatigiinnik peqqissunik pilersitsisuuvoq.
Taamaattumik meerartatta toqqisisimasumik peroriartorsinnaanissaat,
inuiaqatigiittut ataatsimoorullugu sularisariaqarparput.

150

Pisortaniit annertuumik akisussaaffeqlarluta ilisimalluinnarparput
taamaattumillu meerartatta illersorneqarsinnaanerat suleqatigiinnikkut
ineriartortittuaannarnissaa Naalakkersuisuniit siunertaraarput. Akisussaaffillu
aamma tamatsinniinera puigussanngilarput.

155

Nunatsinni innuttaasut inatsisitigut illersugaaneri nukittorsartuarnissaat
Naalakkersuisut pingartippaat, nalunngilaralu Inatsisartunit tamanna aamma
pingaartinneqaqisoq.

160

Iliuuseqarnikkut timaliisarnissarput sulinermi pingartipparput,
inuiaqatigiinni killissamik qaangiisarneq akiorniarlugu sulisiaqarpugut.
Kinguaassiutitigummi kanngutsaattuliorfigiternut unitsitsisinnaasut
taassaapput uagut, maannakkorpiaq inooqataasut.

165

Killissamik qaangiisarneq nalinginnaasunngorsarneqanngisaannassaaq,
ersarittumik akiorniaraanni oqaatsit iliuutsillu ataqatigiittariaqarput.

170

Ilaatigut suliniutit nukittorsarneqarnissaannut atatillugu ukiaq manna
saqqummiussinissatsinni inuppassuit meerarpasvuillu, inuup kialuunniit
kissaatiginngisaannagaanik killissamik qaangiiffigitillutik kinguaassiutitigut
kanngutsaattuliorfigitissimasut eqqarsaatigalugit, pineqaatisiiisinnaanermi
sukaterisoqarnissaannut siunnersummik saqqummiussissaagut. Taamatut
saqqummiussineq ukiuni arlaqalersuni Inatsisartuniit kissaataasimanera
malillugu aalajangiiffigineqarsinnaanngorluni saqqummiunneqassaaq.

175

Inoqarpoq killissamik qaangiiffigitissimanertik suli
oqaasinngortissimanngikkaat, ilaasalu avammut oqaatigneratigut
sapiissuseqalersitsillutik kinguaassiutitigut atornerluisarneqrup, inuiaqatigiittut
ajornartorsiutaanerata inuiaqatigiinni aaqqitassatut ukkatarineqarnissaa pillugu
sorsuuteqarput.

180

Naalakkersuisuniit inuit sianerlutik oqaloqateqarsinnaanerat annertusarparput
taamaaliornikkut inuit ikiorneqarnissaminnt tapaserneqarnissaminnullu
periarfissaat annertusarlugit. Iliuuserineqartariaqartut tassunga

uniinnassanngillat. Ataatsimoorussamillu iliuuseqarnissarput tamatta pisussaaffigaarput.

Nunaqqatinnut killissamik qaangiiffigitissimasunut oqarusuppunga;
190 kisimiinngilatit, inoqateqarputit asaneqarputillu, aamma inuttut minguissuseqarputit, maannakkorpiaq artornartorsioruit – ikiortissarsiorit.

Inuiattut unammilligassarput alla aamma tassaavoq imminut toquttarneq. Inuuusuttunguit inoqativullumi taamak annaasimallugit tusaraangatsigit,
195 tamatta aliatsanngitsoorneq ajorpugut. Eqqugaasarlatalu. Unammilligassatta ilaai eqqaavakka pisariaqarmat. Nunatta pisuussutai pingarnerit tassaammata inui. Unammilligassattalu qaangernissaannut, sorlai tikillugit sulisiaqaratta. Ajornaatsuinnaanngilaq ataatsimooruttali qaangiiniarluarnissamut nukissaqalissaagut. Ikioqatigiitta innuttaasut pisariaqartippaat tamanna.

200

Ukiaq manna qaammatip uuma qiteqqunnerani Naalakkersuisut borgmesterillu naapippugut. Borgmesterit Naalakkersuisullu politikkikkut
205 allorassaaqtigiinnissaat ataatsimiinnermi siunertaalluni.

Innuttaasut kommunini sinnisaasa naapissimanerinut qujarusuppunga, kommunenillu iluani atorfeqartunut tamanut oqarusuppunga: sulinersi nunatsinnut pingaaruteqaqaaq, ilissi innuttaasut qanumut sullipassi,
210 pisariaqartinneqarpusi, kivitseqataanersi nukissamik tunisisuovoq sulinissinnilu tamanna eqqaamajuarsuttoq.

Naalakkersuinikkut nuna tamakkerlugu siunnerfeqarnerni tamani, kommuunit peqatiginissaat taakkualu ilisimasaminnik ingerlatitseqqittarnissaat
215 pisariaqarpoq.

Kommuunit tallimaasut ataatsimoorussaminnik, inunnik isumaginninnermut sulineq aammalu meeqqat angerlarsimaffiup avaataanut inissinneqartarnerat pillugu Naalakkersuisunut saaffiginnissuteqarput.

220

Saaffiginnissutaat pimoorussamik tiguarput, iliuuserisinnaasarpullu alloriaataaqataasinnaasoq tassaavoq, isumaginninnermut suliaqarfiiup iluani annertunerujussuarmik suleqatigiinnissaq.

Piviusunngortitsiniarnitsinni isumaginninnermut suliat siuarsarnissaat siunertaralugu, kommuuninut qaninnerusumik suleqateqarusunnerput borgmesterinut apuussimallugu.

- 230 Taamaaliorpugut Naalakkersuisut kommuninik suleqateqarnerput nukittuujutikkumagatsigu, pingaaruteqarluinnartutummi isigaagut innuttaasunik qanimut sullisisut.

Allatut oqaatigalugu Naalakkersuisut kommuunillu imminnut pisariaqartippuit. Illuinnaanik siuariartortoqarsinnaangilaq, tapertariilluta iliuuseqarnikkut innuttaasut kiffartuussagut iluaqtsersinnaavagut.

Aningaasanut Inatsit suliarisarput siulleq, inuit pisinnaatitaaffiinnik ilisimaqarfiit suliaqarfiillu aningaasaliiffigineqarnerussasut siunnerfigaarpuit.

- 240 Pingaaruteqarmat pisinnaatitaaffiit inuiaqatigiinni eqqummaariffigineqarnerisigut, naalakkersuinikkut suliaasut pitsaassuseqartumik aaqqiissutissaqarluartunillu tunngaveqarnissaat.

- 245 Naalakkersuisunit pisinnaatitaaffiit pillugit ilisimasat paasisimasallu nalituutut inuiaqatigiinnilu namminiileriartortuni pisariaqarluinnartutut isigaagut.

Pisinnaatitaaffiimm eqqartorneqarnerisigut iliuuseqarfingineqarnerisigullu aamma inuttut inuiattullu pisussaaffeqarnerput ersersinneqartarmata.

Angallanneq takornariaqarnerlu

- Qineqqusaarnermi partiit tamattaalluta neriorsoqatigiippugut qinigaaffiup siuliani aporaassimanerujussuarput illikartillugu, nunatta maanna pisariaqartitaa, tassa naalakkersuinikkut akisussaaqatigiittumik suleriuseqarnermik ingerlatsissalluta.

- 260 Tamanna pisussaaffiliivoq. Naalakkersuisullu Siulittaasuattut partiit nersorusuppakka ulloq manna tikillugu oqaloqatigiissinnaassuseqaratta naaperiaasinnaassuseqarlatalu, naak isumaqatigiinngissuteqartalaruarluta. Upperaarami oqaloqatigiinnikkut alloriaqatigiissinnaasugut, kiffartuutagummi tassaapput inuiaat kalaallit.

- 265 Taakkulu kiffartuulluarumallugit nunatsinni mittarfiliornerit, Inatsisartut 2018-imi aaliangigaat pillugit, Naalakkersuisut ammasumik ingerlatsinissaq toqqarsimavaat.
- Inatsisartut tunngavissagissaarnissaat oqallinnermi ingerlariaqqinnermilu periarfissaalluartikkumallugu. Aningaasarsiornikkulli unammilligassat aamma suliani taakkunaneersut nalunatigit, siunissamut sulinissarput tunngavissagissaartikkumallugu.
- Taamaammallu piviusorsiortumik akisussaassuseqartumillu, mittarfiit pillugit 275 aaliangerneqarsimasut naammassiartortinnejarnissaat suliassaraarput.
- 280 2018-imi mittarfiit sanaartornissaanut sinaakkutissat, Inatsisartut akueraat maannalu paasinarsivoq naatsorsuutigineqarsimasut missingersuutaasullu ullumikkut allaasut. Tamanna pillugu inuiaqatigiittut - inuit ulluinnarni atugaannut ajorseriartitsiffiuallaanngitsumik aaqqiinissaq Naalakkersuisunit kissaatigaarput.
- Mittarfiit angallannikkut takornariaqarnikkullu atorneqarnissaasa saniatigut, nunatta iluani angallannikkut siuarsaanissarput pisariaqarpoq.
- 285 Angallannikkut attaveqaatitigullu pissutsit, annertuumik inoqarfinnut sunniuteqartarput, minnerunngitsumillu inuussutissarsiutitigut siuariartornissamut aalajangiisuusarlutik.
- 290 Takornariaqarneq nunatsinni inerisaqqilluassagutsigu, pingaartumillu Covid-19-ip inooqatigiartuinnarnera ullullu nalinginnaasut uteqqikkiartortillugit. Taava takornariaqarnermi mittarfissuit sanaartorneqartut kisiisa isumalluutigisinnaanngilavut.
- 295 Tunngavisseeqataalluassapput taamaattorli tikittusanut nunallu tamarmiusup aningaasarsiornikkut iluaquteqarnissaanik qulakkeerinnissagutta. Avaqqussinnaanngilarput nunap immikkoortuisa periarfissaanik inerisaanissarput. Takornariaqarneq aningaasarsiornermut pitsaanerpaamik tunngavisseeqataaqqullugu.
- 300

Sumiiffinni siuariartortitsisinnaavugut

Ullaakkut makilluni sulineq, pisinnaasatigullu imminut inuiaqatigiinnullu

305 tunniussaqarneq nukiuvoq angisooq.

Nukiit innuttaasut pigisaat tassaapput sumiiffigisami pikialaartitsisuusut. Sumi tamani, inuiaqatigiit akornanni suleqataasutut misigisimaneq tassaavoq meeqqatta isigisassaat, meeqqatta nuannaartorisassaat.

310 Maligassiuisussaavugummi kinguaatsinnut.

Qitiusumit kommuunini qanoq ineriartortoqarnissaanik aalajangersaanerit, qanoq iluaqutaatigineri nalilersortariaqarpagut. Qitiusumimmi aalajangersaanerit kingunerisarpaat, innuttaasut inerariartornermut peqataasutut misigisimajunnaarnerat, taamaanneratalu pitsaanngequtai naalakkersuinikkut sapiissusilimmik alloriarfifigisinnaasariaqarpagut.

315 Naalakkersuisut nunatsinni sanaartornikkut inuussutissarsiutitigullu qitiusumit aningaasaliisarnerit siunissami kommuuninut akisussaaffigitikkiartuaartinneqarnissaannik siunertaraarput. Assavullu isaappavut, suleqatigiissutissaqqissutummi isigigatsigu.

Inuussutissarsiutit aningaasaqarnerlu tapertariipput, nunattalu nutaajusumik aningaasarsiornikkut isaatitsilernissaa pisariaqarpoq.

320 325 Inuussutissarsiutit pillugit oqallittarnerni, nunatsinnut aningaasanik isaatitsiartortussat avataaneersut eqqartorneqakkajupput, aamma pisariaqarpoq imminerminilu isuma tamanna akornutissartaqanngilaq tikilluaqqusassaallunilu.

330 Soqutiginartuali uaniipppoq, uagut innuttaaqataasut piginnaasagut inuiattullu nammineq ineriartortissinnaasagut nunatsinnullu isaatitsissutaalersinnaasut sammissallugit.

335 Innuttaasut namminneq ineriartortitsinermikkut ineriartornermut piginneqataanissaat pisariaqarpoq, nammineq iliuuseqarnikkut ineriartortitsinikkullu inuiaqatigiinni piginnaasaq ilisimasarlu piulersarpoq, tamannalu iluatsissinnaagippot upperaara.

340 Aningaasarsiorfissanik pilersitsiniarnermi isumalluutitta pitsaanersaraat nunap

inui, inuit ineriarnermut peqataatinneqarnermikkut kivitsissaqqaarput.

Tamattami illoqarfigisatsinni nunaqarfigisatsinnilu suna ineriarortitassaasoq

345 ilisimavarput.

Ukiup tullianinngaanniit nuna tamakkerlugu, nunap immikkoortuini
inuussutissarsiutitigut siuariartornissaq siunertaralugu, ataatsimoorussamik
Nunaqarfinni Aqutsisut, kommunalbestyrelset, Inatsisartut sumiiffinnilu
350 inuussutissarsiornikkut susassaqartut peqatigalugit siunnerfinnik suliaqarnissaq
aallartisassavarput.

Soorluttaaq inoqarfiit inukinnerusut ataatsimeersuarnissaannik
aaqqissuussinissarput, aningasanut inatsisissami siunnersuutigigipput.

355

Nunatsinni nunaqarfippassuaqarlunilu illoqarfeqarpoq, nunatta sinneranut
siuariartitsisunik, aammalu nunaqarfefqarpoq illoqarfeqararlunilu
periarfissaqarfiusunik atorluarneqanngitsunik. Imminut
pilersornerulerlernissatsinnut aamma iluaqutaasinnaasunik.

360

Nunaqarfiit illoqarfiillu, nunatta siuariartoreranut iluaqutigisavut
ineriartoqqinnissamut oqalliseqataanissaat iliuuseqaqataanissaallu
naalakkersuisuniit kissaatigaarput, siuariartornissamullu suleqatigiinnissarput
qilanaaralugu.

365

Nunatsinni ataqatigiissaakkamik oqimaaqatigiissumillu siuariartornissarput
Naalakkersuisunit suliarissallugu pingaartipparput, maani inersuarmi
paaseqatigiissutaasumik inuussutissarsiutinut siuarsaneq pillugu
siunnerfeqarnikkut, nunatta nalorninaatsumik patajaatsumillu inissinnissaa
370 angusinnaavarput.

375

Siunnerfiit isumaqatigiiffigisavut saliutsigit, sammisallu
isumaqatigiinngissutigisagut taamaanneri akueralugit qitiutippallaarnagillu -
nunarput pillugu siunnerfinnik isumaqatigiissutigisatsinnik, inuaat pillugit
suleqatigiitta. Naaperiaasinnaassuseqarnikkut aatsaat
siuariartitsisinnaavugut.

Nunarsuarmi nunani minguinnersaassaagut

Imermik minguitsumik imersinnaalluta, nunarujussuaq avatangiisimigullu assissaqanngitsumik kusanaqisoq inuuffigaarpuit.

Nunaqqateqarluta ulluinnarni saneqqullutik ilassiortunik, meerartaqarluta
385 alapernaatsunik, immitsinnullu tapersersoqatigiissinnaalluta, nunatsinni asasatsinni najugaqarpugut.

Nunatta imminermini minguissuseqarnera kultooritsinnillu kingornutatsinik
minguitsumik atorluaanermillu siulitta perorsagaanerat kingulitsinnut
390 ingerlateqqitassatut nalitunerpaat ilaattut isigisarpara.

Minguitsumik nunatsinni atueriaaseqarnikkut nunarsuarmi nunat
minguiddersaattut inissinnissamut anguniagassinniarta, minguinnerusumik
atueriaaseqarneq nunarsuatsinni naalakkersuisunikkut pingartinneqarpoq,
395 uagut nunarsuatsinni akisussaaqataanerput takutitsigu.

Periarfissanik ulikkaarpugut. Mingutsitsinngitsumik ineriertorneq nunarsuarmi
siuttuuffiginiartigu. Aningaasarsiornikkut atugarissaarnikkullu
iluaqtissatsinnuttaaq.

400 Sumiiffitsinni meerartavut nunamik atueriaatsimik atorluaanermillu
ilinniartitsigit, nunaqqatigiulluta tamaangaannaq eqqaqinata, eqqakkallu
nunamiiginnartut isigiinnarnagit katerseqatigiitta. Aammattaarlu nunatsinni
plastikkimik atuinitta eqqummaariffigineratigut annikillisaasa.

405 Nunaqqatitut iliuutsit annikikkaluartut, amerlasuut iliuuserilerpatikkit
nukerujussuaq pilersissavarput. Taama isumaqarpunga, nunatsinni
inuussutissarsiutitta pingarnersaat aalisarneq, avatangiisitsinneermat.

410 Inuussutissarsiullu uagut inuiattut pikkoriffisarput tullusimaarutigisarpullu
atatittuassagutsigu sutigut tamatigut atueriaaserput
eqqumaffiguartariaqarparput. Nunatta imartaani uuliasiorsinnaanissamut
neqeroorttsisisarnerit Naalakkersuisuniit taamaatitsinissaq
aalajangijunneqarpoq. Aperisoqarsinnaavoq uuliasiornerup taartissai suuppat?
415 Uuliasiunnginnikkut aalisagaatitta navianartorsiorsinnaanerat
ingalassimatissavagut, nerisaqatigiillu illersorlugit. Naalakkersuinikkut
minguinnerusumik atueriaaseqarnissami siunnerfeqarpugut.
Minguinnerusumik atuilluni siuariartortsinissaq nunatta

420 iluanaaruteqarfílluarnissaanik sulinissaq Naalakkersuisuniit siunnerfigaarpuit.

Naalakkersuisut matumani ataatsimiinnermi erngup nukinganik
innaallagissiorfeqarnerit annertunerulersinniarlugit siunnersuuteqarpugut.
Qasigiannguani Aasiannilu erngup nukinganik innaallagissiorfeqalernikkut
425 sumiiffimmi inuussutissarsiutitigut minguinnerusumik atuilluni
siuariartitsinissaq taamaassillu periarfissinneqassaaq.

Siunnersummi aamma Utoqqarmiut Kangerluarsuanni erngup nukinganik
nukissiorfiup annertusarnissa siunnersuutigaarpuit. Taamaaliornikkut
430 ataavaartumik minguitsinngitsumillu nukissiuteqaannarsinnaaneq
qulakkeerneqassaaq minnerunngitsumillu nukissiutit atorlugit inerisaanissamik
periarfissanik ammaassisooqassalluni.

Erngup nukinganik nukissiuteqarneq naalakkersuisinikkut siammasissumik
435 tapersorsorneqarpoq, anguniakkagullu qaffaamillugit minguinnerusumik
atueriaaseqarnerup annertusarnissaannut inuiaqatikka peqatiseraassi.

Uuliasiornermut taarsiullugu erngup nukingata nukissiuteqarnikkut
inerisaanermut Naalakkersuisuniit siunniupparput.

440 Ukiuni kingullerni Nunarsuami ineriartornerup takutippaa, nukissiutit
minnguitsut atorlugit uuliap taarserneqarsinnaaneranut periarfissat
annertusigaluttuinnartut. Nunammi aamma pissaanilissuit ilanngullutik
nukissiutinik ataavartunik ujartuippuit.

445 Taamaattumik minguinnerunissamik nukissiuutillu ataavarnerusunik
atuinissamut pilersaarusrusiorpugut. Nunatsinni nukissiutinit
mingutsitsinngitsumik tunisassiulernissaq, Power to X-imik taaneqartartoq
naalakkersuinikkut ukkatarissavarput.

450 Nunatsinni pinngortitap nukii atorlugit nunatta aningaasatigut
isaatitaqarlernissa siunertalarugu naalakkersuisut maanna suliaqarput,
ukiorulu Naalakkersuisut COP26-imut peqataanissaat pilersaarutigaarpuit,
taamaasilluni nunatta soqutigisai suliassaalu inuiappassuit nunarpassuillu
455 nittarsaaneqarsinnaassammata.

Naalakkersuisut siunertaraat Inatsisartut qanimit suleqatigalugit, nunatsinni

pinngortitap nukii mingutsitsinngittut atorlugit aningaasarsiornitta
460 ineriartornissaa tunngavississallugu.

Tassa asu, periarfissat atorluarlugit nunarsuarmi siuttuuffigilernissaat sulissutiginiartigu. Nunarsuarmioqatitta ujartugaat. Nukik minguitsq maani pigaarput naasaanngiusattumik.

465

Aalisarneq pikkoriffigaarput

Nunatsinni aalisarneq pikkoriffigaarput.

Nunatta pisuussutaanik tamatta pigisatsinnik, nunatta iluanaaruteqartarnera
470 inuiattut aaqqissuussaanitsinnut tunngaviuvoq.

Aaqqissuussaanitta sannaa, tassalu inuit peqqinnissaqarfimmit kiffartuunneqarnissaannut, inuit ikorfartorneqarnissaannik periarfissaqartitsinerput, akileraartarnerput, ilinniartitaanerput
475 kaaviiartitaqarnitsinnik tunngaveqarpoq.

Taamaammallu nunatsinni aningaasarsiortiit pikkoriffisagut siuariartortinnissaanut anguniagaqartariaqarpugut. Aalisarneq pikkoriffipput suli iluanaaruteqarfigilluassagutsigu nunatsinni aningaasatigut aalisarnikkut
480 isaatitsinerunissaq peqatigiilluta ukkattarisariaqarparput.

Naalakkersuisut ilinniakkat aalisarnerup iluani ilinniarneqarsinnaasut nunatsinni pilersinneqarnissaat pillugu oqaloqatigiinneq aallartisarusuppaat.

485 Ippasaq aalisarneq pillugu ataatsimiitsitaliarsuaq isumaliutissiissumminik saqqummiussivoq, saqqummiinermi inuiaqatigiit oqallinnissaanut tunngavissamik periarfissaqalersitsivoq. Aalisarneq pillugu oqallinnissaq aggersoq Naalakkersuisut qilanaaraat, pisariaqvippormi aalisarnikkut inuussutissarsiuteqarnitsinni qanoq pisuussutitta ataatsimoorussatta
490 nunatsinnut inuiaqatigiinnullu iluaqutaaninngortissinnaanera pillugu oqallinnissarput minnerunngitsumillu iliuuseqarnissarput.

Naalakkersuisut aalisarnermut inatsisisamik saqqummiinissaat pissaaq inuiaqatigiinni susassaqartullu akornganni oqallilluartoqareerpat.

495

Tamannalu naatsorsuutigaarput ukiup tulliani ukiakkut Inatsisartut

ataatsimiinneranni piumaartoq. Qularnarpoq kikkut tamarmik iluarisaannik
aalajangiisinnajumaarnissarput, taamaattorli akuutitsinikkut tamatta
500 aalajangernermut toqqammaviit aammalu tunngavilersuutaasunut
sunniuteqarsinnaanissarput ingerlanneqassaaq taamaaliornikkut
siunertarineqartut aallaavigineqartullu tamatta ilisimassagatsigit.

Nunatsinni inuussutissarsiut pingarneq, siunissamut nalorninaatsumik
505 qulakkeerinniffigissallugu ataatsimoorfigisariaqarpapput.

Aatsitassarsiorneq

Pisuussutigut uumaatsut nunatsinni siuariartortitseqataasinnaapput.
510 Naalakkersuisut aatsitassarsiornerup inuussutissarsiutaanissa siunniussimavaat,
aatsitassarsiornerillu suugaluartulluunniit mingutsitsisarneri eqqarsaatigalugit,
mingutsitsinerit minnerpaaffianiinnissaat inuiattullu aatsitassarsiornikkut
ataatsimoorfigisinnaasatta aallunneqarnissaat kissaatigaat.

515 Sumiluunniimi puinnarluta imersinnaajuartariaqarpugut.
Nuniassinnaasariaqarpugut. Aamma avalaannarluta aalisarsinnaasariaqarpugut.
Siulittami nuna manna taamak uatsinnut kingornutassiaraat, kingulitsinnut
taamatut aamma kingornunneqarnissaat siunertaralugu.

520 Inuaat sinniisussaminnik qinersineranni uranisiortoqannginnissaanik
isumaqartut innuttaasut siuttussamittut toqqarpaat, tamannattaarlu pillugu
nunatsinni uran-imik aatsitassarsiortoqannginnissaanik inatsimmik
naalakkersuisut ukiaq manna siunnersuuteqarpugut.

525 Aatsitassarsiorerit qinngornernik ulorianartunik uranitalinnik akoqanngitsut
aallunneqarnissaat kissaatigaarput. Aatsitassarsiorfiit piaanissamut
pisinnaatisissuteqartut, rubinisiorfik, Qaqortorsuarmi aatsitassarsiorfik,
kujataani kultisiorfik, Moriusani iliminitsimik atortussiaqarniarluni
suliniuteqarnerit saffiugassanillu qaqtigooortunik suliniutit
530 illorsorneqarsinnaasut ingerlanneqarput. Suliniutillu taamaattut
ammaffigineqarlutik.

Nalakkersuisuniit erseqqissaatigissavarput avatangiisinut akisussaassusilimmik
Nunatsinni aatsitassarsiorneq tapersensoratsigu inerisaaqataaffigissallugulu.

535

Naalakkersuisut ukiuni aggersuni aatsitassanut inatsisitta nutarsarneqarnissaa
suliariniarpaat. Maanna inatsit pigisarput siammasisorujussuuvoq, tassa
aatsitassarsiornermiit angisoorujussuarmiit inuup ataatsip annikitsumik
540 ataatsitassarsiorsinnaaneranut tunngasumik inatsit imaqarluni. Ukiup tulliani
aatsissarsiornermut angisuunut taavalu annikitsumik aatsitassarsiornermut
tunngasut immikkoortinnejarlutik inatsisiliuunneqassapput.

Aatsitassarsiornermut angisuunut innuttaasut pilersaaruteqaqqarnermiit
545 akuutinneqarnissaat sumiiffinnilu pineqartuni pissarsiaqaatit amerlanerunissaat
qulakkeerneqarnissaanik siunertaqartumik inatsisissaq suliarineqassaaq.

Namminersornikkut suliniutivut

550 Namminersorneq pillugu Inatsit suliniutitsinni tunngavigaarpus.
Namminersornerlu pillugu Inatsit nunatta namminiilernissaanut
periarfissiivoq.

555 Nunatta akisussaaffit suli pilersissimanngisai pillugit suliniuteqarnermi
inuussutissalerinermut oqartussaaffiup nunatsinniilernissaanut suliaq
Naalakkersuisut siunnerfigaat.

560 Sapaatip akunnerata tulliata naalernerani danskit ministeriunerat
naapeqqissavara, naapinneranilu siullermik inuussutissalerinermut
oqartussaaffiup suleqatigiissutiginissaanik oqaluuserisassangortitsisimallunga.

565 Naapinnermi upernaaq suleqatigiinnerup aammalu nunatta annerusumik
illersornissakkut, sullimaniarnermut nunanullu allanut tunngassutilinnut
-uagutsinnut tunngasuni toqqaannartumik akuutinneqarlunilu
oqartussaaqataanerata annertusarneqarneranut sinaakkutissaq
sammissavarputtaaq. Taamaalilluni nunatsinnut attuumassuteqartunut
akuutinneqalernissarput toqqammavilerneqassalluni.

570 Maligassiuneq takutitsilluarnerlu ataatsimoortitsisarput

Ukiaq manna Amerikap nunavittaani nunarsuarmi assammik arsarluni
pissartanngorniunnisamut nunatsinni arnat assammik arsartartut inuiattut
tulluusimaartillatalu ataatsimoortippaatigut. Misigisaq nuanneq,
pissatsinnarlunilu.

Unammiat nunarsuarmi pissartanngorniuunnnernut
anngutinngitsuulaalarlularlutik, inuiattut nukimmik tunivaatigut.

580 Takutippaat maligassiuillutilu, ataatsimoornikkut
kivitseqatigiittooqarsinnaasoq. Takutippaat pikkoriffitik atorlugit, nunarput
angusaqartissinnaallugu.

585 Taamatuttaarlu meerartatsinnut takutippaat, qanoq inuit anguniagaqatigiit
akornanni ineriartortoqarsinnaasoq.

590 Manna iluatsillugu nunatsinni timersortartut, nipilersortartut, qilaatersortartut,
erinarsoqatigiit, eqqumiitsuliortut, atuakkiortut, Nakuusaaqqat, atuarfimmi
siulersuisuusut, assigiinngitsunik siunertaqarlutik kajumissutiminnik sulillutik
peqatigiiffilerisut tamaasa qutsavigerusuppakka.

595 Illissi tassaavusi pisuussutit nunatsinni nalituut, aamma nunaqqatissinnik
sulinersi takuneqarsinnaasoq, meerartavut maligassippasi inuaqatigiinnuttaaq
takutillugu, piginnaasasi atorlugit siunniuteqaqataasoqarsinnaallunilu
tunniussaqartoqarsinnaasoq.

600 Taamatuttaaq qiningaffiup siuliani qinikkatut sulisimasut aammalu
Naalakkersuisuusarsimasut tamaasa qutsavigiumavakka, inuimmi
kikkuugaluartulluunniit nunaminni sapinggisartik tamaat atorlugu, nunatta
siuariartornissaanut sulisut nersugassaapput.

605 Inuaqatigiinnilu immitsinnut nersualaartarnerput takutittuartariaqarparput,
meerartatta nalussanngilaat inersimasut oqaloqatigiissinnaallutilu
suleqatigiissinnaasut. Maligassiusussaavugummi – siulitta tunniussaat
kinguaassatsinnut pitsaanerpaamik ingerlateqqissallugu.

610 Takorloorummi aanaap aataallu ernutartik isumassoraat. Ilaqtariillu
tulaavigilluaraat. Aamma taamak ippugut inuaat kalaallit.
Immitsinnut isumassorluarutta. Tulaavigilluarsinnaagutta.
Siunissarput pilersilluassavarput. Avissaartuuffigut qitiutikkunnaarlugit.

Ikioqatigiikkangatta – Ataatsimooraangatta – sunaluunniit
angusinnaalersarparput.

615

Naligiinneq, toqqissisimaneq ataatsmoornerlu siuariartortitsisarpoq, taamaattumik ukiuni tulliuttuni sisamani suleqatigiilluarnissatsinnut qilanaarpunga. Nunarput inuilu pillugit.

620 Qujanaq.

Kilde

naalakkersuisut.gl

625 **Kildetype**

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Åbningstale

URI

630 <https://www.dansketaler.dk/tale/mute-bourup-egede-tale-ved-abningen-af-inatsisartuts-efterarssamling-2021>

635

640

645

650